

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
CEZARY BANASIŃSKI

DDK-61-34/05/KP

Warszawa, dn. 28 marca 2006 r.

DECYZJA Nr DDK-5/2006

Na podstawie art. 105 § 1 ustawy – kodeks postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm. Dz. U. z 2001 r. nr 49, poz. 509; Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984; Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271; Dz. U. z 2002 r. Nr 169, poz. 1387; Dz. U. z 2003 r. Nr 130, poz. 1188; Dz. U. z 2003 r. Nr 170, poz. 1660; Dz. U. z 2004 r. Nr 162, poz. 1692; Dz. U. z 2005 r. Nr 64, poz. 565; Dz. U. z 2005 r. Nr 78, poz. 682; Dz. U. z 2005 r. Nr 181, poz. 1524) w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080), **umarza się** postępowanie wszczęte na wniosek Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Tychach przeciwko HSBC Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie w związku z podejrzeniem podejmowania przez tego przedsiębiorcę, bezprawnych działań noszących znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, w rozumieniu art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez:

- odmowę uznania przez HSBC Bank Polska S.A. za skuteczne, złożonego w terminie 10 dni przez konsumenta (kredytobiorcę), oświadczenia o odstąpieniu od umowy kredytowej, zawartej w miejscu sprzedaży za pośrednictwem agenta HSBC Bank Polska SA oraz upoważnionego pracownika placówki handlowej/usługowej (sprzedawcy), z bezprawnym żądaniem wcześniejszego zwrotu wypłaconego świadczenia na rzecz sprzedawcy lub przedstawienia dowodu skutecznego odstąpienia od zawartej ze sprzedawcą umowy kupna-sprzedaży, co jest działaniem niezgodnych z postanowieniem § 8 „Ogólnych Warunków Umów Kredytowych na zakup towarów i usług w HSBC Bank Polska S.A.”.

i może naruszać art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1081 ze zm. Dz. U. z 2003 r. Nr 109, poz. 1030; Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959; Dz. U. z 2004 r. Nr 162, poz. 1693; Dz. U. z 2005 r. Nr 157, poz. 1316), **jako bezprzedmiotowe.**

UZASADNIENIE

Działając na podstawie art. 100 a ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (zwaney dalej ustawą), Miejski Rzecznik Konsumentów w Tychach (zwaney dalej także Wnioskodawcą, Rzecznikiem), pismem z 27 czerwca 2005 r., które wpłynęło do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także Prezesem Urzędu, organem administracji publicznej) dnia 4 lipca 2005 r., wniósł o wszczęcie postępowania w sprawie ustalenia czy działanie HSBC Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie (zwanego dalej także Bankiem, Spółką, kredytodawcą), polegające na odmowie uznania przez HSBC Bank Polska S.A. za skuteczne, złożonego w terminie 10 dni przez konsumenta (kredytobiorcę), oświadczenia o odstąpieniu od umowy kredytowej, zawartej w miejscu sprzedaży za pośrednictwem agenta HSBC Bank Polska SA oraz upoważnionego pracownika placówki handlowej/usługowej (sprzedawcy), z bezprawnym żądaniem wcześniejszego zwrotu wypłaconego świadczenia na rzecz sprzedawcy lub przedstawienia dowodu skutecznego odstąpienia od zawartej ze sprzedawcą umowy kupna-sprzedaży może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów o której mowa w art. 23 a ustawy (karta nr 2). Następnie, pismem, które wpłynęło do Prezesa Urzędu w dniu 11 lipca 2005 r. Wnioskodawca wycofał ww. wniosek i przekazał nowy (poprawiony) oraz wniósł o włączenie przesłanych wraz z wnioskiem z dnia 4 lipca 2005 r. dowodów do wniosku przesłanego w dniu 11 lipca 2005 r. (karta nr 7).

Wnioskodawca wskazał we wniosku, że praktyka, o której uznanie za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów występuje, polega na odmowie uznania przez HSBC Bank Polska SA za skutecznie złożonego w terminie 10 dni przez konsumenta (kredytobiorcę) oświadczenia o odstąpieniu od umowy kredytowej, zawartej w miejscu sprzedaży za pośrednictwem agenta HSBC Bank Polska SA oraz upoważnionego pracownika placówki handlowej/usługowej (sprzedawcy), z bezprawnym żądaniem wcześniejszego zwrotu wypłaconego świadczenia na rzecz sprzedawcy lub przedstawienia dowodu skutecznego odstąpienia od zawartej ze sprzedawcą umowy kupna-sprzedaży, stanowi naruszenie przepisów ustawy o kredycie konsumenckim (zwaney dalej także ukk) oraz stoi w sprzeczności z postanowieniem § 8 pod nazwą „Odstąpienie od umowy”, zamieszczonym w „*Ogólnych Warunkach Umów Kredytowych na zakup towarów i usług w HSBC Bank Polska SA*” (zwane dalej także OWUK). Wnioskodawca w uzasadnieniu przedstawił praktykę stosowaną przez ww. przedsiębiorcę oraz, jako przykład na jej potwierdzenie, przytoczył sprawę jednej z konsumentek, w której imieniu występował do Banku. Wyraził przy tym domniemanie, że kwestionowane działanie Banku dotyczy szerszej grupy konsumentów. Do wniosku złożonego w dwóch egzemplarzach dołączono kopie ogólnych warunków umowy oraz korespondencji w przedmiotowej sprawie z HSBC Bank Polska SA potwierdzoną za zgodność z oryginałem.

Prezes Urzędu ustalił, że Wnioskodawca uchybił wymogom przewidzianych dla złożenia wniosku określonym w przepisach ustawy i wezwał do jego uzupełnienia. Przedmiotem wystąpienia był brak precyzyjnego wskazania w sentencji wniosku przepisu prawnego, na podstawie którego Wnioskodawca uznaje działania Spółki za bezprawne oraz brak jednoznacznego określenia siedziby Banku, co uniemożliwiało skuteczne doręczenie przez Prezesa Urzędu zawiadomienia o wszczęciu niniejszego postępowania. W wymaganym terminie Miejski Rzecznik Konsumentów uzupełnił wniosek o żądane przez Prezesa Urzędu informacje, precyzując, że działania HSBC Bank Polska pozostają w sprzeczności z art. 11 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim oraz wskazał aktualną siedzibę Spółki (karta nr 21).

Wnioskodawca wskazał na bezprawną, w jego ocenie, praktykę Banku, polegającą na niewłaściwym zastosowaniu przepisów art. 11 ustawy o kredycie konsumenckim i tym samym uniemożliwieniu skutecznego odstąpienia przez konsumenta od umowy kredytu konsumenckiego, co pozostaje w sprzeczności z dyspozycją art. 11 ust. 1 ukk oraz § 8 OWUK. Rzecznik wskazał, że w przypadku powiązania umowy kredytowej z umową kupna-sprzedaży Spółka nie uznaje za wystarczające do skutecznego rozwiązania umowy kredytowej oświadczenia złożonego przez konsumenta w tym przedmiocie. Warunkiem koniecznym jest przedstawienie skutecznego rozwiązania umowy kupna-sprzedaży lub zwrot przez konsumenta środków finansowych przekazanych na rzecz Sprzedawcy. W ocenie Wnioskodawcy, Bank nie może warunkować uznania złożonego przez konsumenta w ustawowym terminie oświadczenia o odstąpieniu od umowy kredytu za skuteczne od zwrotu wypłaconej kwoty kredytu niebędącego w posiadaniu konsumenta. Żądanie Banku byłoby uzasadnione w przypadku spełnienia świadczenia przez kredytodawcę na rzecz kredytobiorcy (konsumenta), o czym mowa w art. 11 ust. 3 ukk. Omawiana sytuacja nie zachodzi jednak w tym przypadku. Bank wypłaca Sprzedawcy świadczenie będące przedmiotem umowy o kredyt konsumencki zawartej między Bankiem a konsumentem, przez upływem 10 dniowego terminu na odstąpienie o ww. umowy, na podstawie łączącej Sprzedawcę z bankiem *Umowy o współpracy w zakresie finansowania sprzedaży kredytem konsumenckim* (zwanej dalej także umową o współpracę, UWFS). Czyni to jednak na własne ryzyko i nie posiada tym samym uzasadnienia prawnego, by żądać zwrotu świadczenia od konsumenta. W ocenie Wnioskodawcy, art. 11 ust. 4 ukk wskazuje, że w przypadku umowy o współpracę łączącej Bank i Sprzedawcę, kredytodawca swoje roszczenia powinien kierować wyłącznie do sprzedawcy, któremu *faktycznie* przekazał świadczenie będące przedmiotem umowy o kredyt konsumencki. Ponadto, w ocenie Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Tychach, warunkowanie skutecznego odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki, koniecznością przedstawienia przez konsumenta dowodu skutecznego odstąpienia od umowy kupna-Sprzedaży nie znajduje również uzasadnienia prawnego. Inną kwestią, w ocenie Rzecznika, jest zawarta przez konsumenta umowa o kredyt konsumencki na sfinansowanie zakupu u Sprzedawcy, a inną umowa kupna-sprzedaży.

Wskazane czynności pozwoliły w dniu 25 sierpnia 2005 r. wydać Prezesowi Urzędu postanowienie o wszczęciu przedmiotowego postępowania i zawiadomić o tym stronę przeciwną, tj. HSBC Bank Polska S.A.

Pismem z dnia 9 września 2005 r. Spółka odniosła się do zarzutów podniesionych przez Wnioskodawcę, uznając je za nieuzasadnione (karta nr 38). Wskazano, iż Bank uznaje odstąpienie od umowy kredytowej złożone przez konsumenta w ciągu 10 dni od jej zawarcia za skuteczne, niezależnie od ewentualnego zwrotu wypłaconego przez Bank świadczenia, zgodnie z § 8 OWUK, w związku z tym postępowanie w tej sprawie jest bezprzedmiotowe. Odnosząc się do kwestii żądania od konsumenta zwrotu świadczenia przekazanego sprzedawcy, Spółka wyjaśniła, że spełnienie świadczenia następuje zgodnie z postanowieniami umowy kredytowej, w ramach której udostępniony konsumentowi kredyt jest bezpośrednio przekazywany na rachunek wskazanego przez konsumenta sprzedawcy. Konstrukcja taka (przekaz) jest przewidziana przepisami kodeksu cywilnego, a także odwołuje się do niej art. 11 ust. 4 ukk. Spełnienie świadczenia w ten sposób, w ocenie Banku, odnosi więc taki sam skutek (w zakresie faktu samego spełnienia świadczenia), jak spełnienie świadczenia do rąk kredytobiorcy (konsumenta). Spółka nie zgodziła się ponadto, z twierdzeniem Rzecznika, iż Bank wypłacając sprzedawcy świadczenie przed upływem 10 dniowego terminu na odstąpienie od umowy, czyni to na własne ryzyko i nie ma w związku z tym prawa domagać się zwrotu świadczenia od konsumenta. W opinii HSBC Bank Polska S.A., przyjęcie argumentacji Rzecznika prowadziłoby do uznania, że konsument,

który zakupił towar za kredyt konsumencki, może od umowy o kredyt konsumencki odstąpić, zachowując jednocześnie zakupiony towar. Stanowisko takie można by uzasadnić, jedynie w przypadku, gdyby równocześnie z wypowiedzeniem umowy kredytu rozwiązaniu ulegała także umowa kupna-sprzedaży. Rozwiązanie takie nie zostało jednak przewidziane przez ustawodawcę, co uniemożliwia Bankowi żądanie zwrotu świadczenia bezpośrednio od Sprzedawcy. W ocenie Spółki art. 11 ust. 4 ukk nie może być traktowany jako zakaz dochodzenia należnego świadczenia przez Bank od konsumenta. Podnosząc niewłaściwość zastosowania w przedmiotowej sytuacji art. 11 ust. 4 ukk, Spółka wskazała na obowiązek zwrotu otrzymanych świadczeń, który uregulowany jest w art. 2 ust. 3 oraz 16 c ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. 2000 r. Nr 22, poz. 272 ze zm.) oraz art. 395 § 2, art. 494 oraz art. 405 ustawy - kodeks cywilny.

Na potwierdzenie ww. stanowiska Spółka przedstawiła treść § 6 ust. 2 *Umowy o współpracę w zakresie finansowania sprzedaży kredytem bankowym*, która została przekazana jako dowód w sprawie (karty nr 43), zawartej między Bankiem a Sprzedawcą (tu: KOMPUTERY sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach), który stanowi, że *klient ma prawo odstąpić od umowy kredytu bez podania przyczyn w terminie 10 dni od daty jej zawarcia, składając stosowne oświadczenie na piśmie. Odstąpienie od umowy kredytu nie oznacza możliwości odstąpienia od umowy kupna-sprzedaży towaru lub usługi. Z chwilą odstąpienia od umowy kredytu na Kredytobiorcy ciąży obowiązek zwrotu równowartości otrzymanego od banku kredytu.*

Składając przedmiotowe wyjaśnienia Spółka stwierdziła, że nie stosuje praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, a wykorzystywane procedury związane z udzielaniem kredytów pozostają w zgodzie z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim.

W odpowiedzi na wyjaśnienia Spółki, Wnioskodawca pismem z dnia 12 października 2005 r. (karta nr 51) w całości podtrzymał zgłaszane pod adresem Banku zarzuty. Wskazał, że kwestionowana praktyka nie dotyczy wyłącznie konsumentki, której sprawa została przykładowo omówiona we wniosku, a do której przypadku odwołał się w odpowiedzi Bank. W opinii Rzecznika, konieczność potwierdzenia skutecznego odstąpienia od umowy sprzedaży jako warunku zwalniającego konsumenta od zwrotu świadczenia przekazanego na rzecz sprzedawcy nie znajduje uzasadnienia w świetle art. 11 ust. 1 ukk. Tym bardziej, że z treści § 6 ust. 2 UWFS wynika jednoznacznie, że nawet skuteczne rozwiązanie umowy kupna-sprzedaży nie zwalnia konsumenta (kredytobiorcy) od obowiązku zwrotu równowartości kredytu, jaki Bank przekazał Sprzedawcy. Powoływanie się przez Spółkę na regulację zawartą w § 6 ust. 2 UWFS, która nie jest udostępniana konsumentom, należy uznać za działanie bezprawne, gdyż kwestie odstąpienia od umowy kredytu reguluje art. 11 ukk, a nie poufna umowa łącząca dwa podmioty gospodarcze. Ustawowe prawo do odstąpienia od umowy w terminie 10 dni ma - jak podkreśla Wnioskodawca - umożliwić konsumentowi weryfikację wcześniej podjętej decyzji bez ponoszenia konsekwencji finansowych, z wyjątkiem konieczności uiszczenia na rzecz kredytodawcy opłaty przygotowawczej. Konsument biorąc pod uwagę treść art. 11 ust. 1 oraz § 8 OWUK ma prawo sądzić, że złożenie oświadczenia w przypisanym terminie skutkuje uznaniem umowy za niezawartą i brakiem konieczności ponoszenia obciążeń z nią związanych, z wyjątkiem ww. opłaty przygotowawczej. W ocenie Rzecznika, interpretacja treści art. 11 ust. 4 ukk dokonana przez Bank jest nadużyciem i ma na celu jedynie ochronę partnera handlowego, jakim jest Sprzedawca, w tym przypadku firma KOMPUTERY sp. z o.o. Wnioskodawca podważa przy tym rzetelność działania ww. Sprzedawcy, wskazując na postępowanie, jakie w przedmiocie jego działalności prowadziła Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w Katowicach i które zostało zakończone wydaniem decyzji stwierdzającej naruszenia zbiorowych interesów konsumentów (karta nr 54).

W następstwie ww. pisma Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Tychach, Spółka poinformowała o polubownym zakończeniu sprawy konsumentki, której przypadek został wskazany we wniosku (karta nr 60). Bank przyjął odstąpienie od umowy kredytowej, a firma KOMPUTERY sp. z o.o. potwierdziła skuteczność odstąpienia od umowy sprzedaży, wobec czego umowa kredytu została ostatecznie anulowana.

W trakcie trwania niniejszego postępowania do Prezesa Urzędu wpłynęło pismo Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Pruszkowie (karta nr 65), w którym opisana została tożsama praktyka, jaką w odniesieniu do innego konsumenta stosował HSBC Bank Polska S.A. współpracując ze spółką KOMPUTERY. Mając na uwadze, że przekazane przez ww. Rzecznika materiały dotyczą bezpośrednio działań Spółki będących przedmiotem prowadzonego przed Prezesem Urzędu postępowania, Prezes Urzędu włączył je do materiału dowodowego, zawiadamiając o tym strony (karta nr 62).

W piśmie z dnia 15 grudnia 2005 r. (karta nr 71) Bank poinformował o polubownym rozwiązaniu sporu z konsumentem, którego sprawę w przekazanym do Urzędu piśmie prezentował Powiatowy Rzecznik Konsumentów w Pruszkowie.

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 10 ustawy kodeks postępowania administracyjnego, strony przed wydaniem Decyzji miały możliwość zapoznania oraz wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów (karta nr 73), z czego jednak, w wyznaczonym terminie, nie skorzystały.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje.

HSBC Bank Polska S.A. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej na rynku usług finansowych udziela kredytów złotych, bezgotówkowych na zakup towarów i usług pochodzących z oferty współpracujących z nim, na podstawie odrębnej umowy o współpracy, punktów handlowych i usługowych. Odbiorcami ww. usług są m.in. osoby fizyczne, które zawierają umowę sprzedaży z punktami handlowymi i usługowymi w celach niezwiązanych bezpośrednio z działalnością zawodową czy gospodarczą. Przedmiotem umowy sprzedaży jest określony produkt, który jest finansowany poprzez umowę kredytu zawartą między konsumentem a Bankiem za pośrednictwem upoważnionego przedstawiciela placówki handlowej lub usługowej. We wskazanej sytuacji dochodzi do zawarcia umowy o kredyt konsumencki w rozumieniu art. 2 ust. 1 ukk, tj. *umowy na mocy której przedsiębiorca w zakresie swej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci*. Konsumenta z Bankiem wiąże umowa o kredyt konsumencki, której integralną część stanowią *Warunki umów kredytowych na zakup towarów i usług w HSBC Bank Polska S.A.* Natomiast Bank z danym punktem handlowym bądź usługowym wiąże *Umowa o współpracy w zakresie finansowania kredytem bankowym*. Powyższe dokumenty mają charakter wzorca umowy, który może być podstawą zobowiązania łączącego Bank z każdym konsumentem oraz odpowiednio każdym przedsiębiorcą (punktem handlowym, usługowym). W przypadkach wskazanych w toku niniejszego postępowania Bank zawierał umowę o współpracę ze spółką KOMPUTERY z siedzibą w Katowicach (karta nr 40) zajmującą się sprzedażą komputerów wraz z akcesoriami i oprogramowaniem. Umowa o współpracy nie była zawierana na wyłączność w rozumieniu art. 13 ust. 1 ukk.

Prezes Urzędu, na podstawie analizy ww. wzorców umów oraz informacji uzyskanych w toku postępowania, ustalił następujące zasady przydzielania kredytu konsumenckiego oraz procedury stosowane przy odstąpieniu przez konsumenta od przedmiotowej umowy.

Kredyt udzielany jest na podstawie *wniosku kredytowego/oferty zawarcia umowy z HSBC Bank Polska* (karta nr 25) sporządzanego przez osoby upoważnione przez Sprzedawcę do dokonywania niniejszych czynności. Oryginały wniosków kredytowych wraz z wymaganymi dokumentami Sprzedawca przekazuje do siedziby Banku w ciągu 7 dni od daty sporządzenia wniosku. Spółka akceptując wniosek, udziela kredytu i przekazuje do dyspozycji kredytobiorcy świadczenie bez zbędnej zwłoki, o czym informuje konsumenta na piśmie. Udostępnienie kredytu stanowi przyjęcie przez Bank oferty zawarcia umowy kredytowej i dzień udostępnienia kredytu traktowany jest jako dzień zawarcia umowy. Bank udostępnia konsumentowi kredyt poprzez przekazanie jego kwoty, pomniejszonej o opłatę przygotowawczą, na rachunek wskazanego przez kredytobiorcę Sprzedawcy nie później niż w 3 dniu roboczym, licząc od daty otrzymania oryginału wniosku kredytowego. Sprzedawca zawierając umowę o współpracę z Bankiem zobowiązuje się do poinformowania konsumenta o możliwości, warunkach, terminie i miejscu odstąpienia od umowy kredytu zawartej w celu sfinansowania zakupu towarów lub usług; wraz z wnioskiem kredytowym zobowiązuje się ponadto wydać konsumentowi egzemplarz ogólnych warunków umów kredytowych na zakup towarów i usług oraz wyciąg z tabeli opłat i prowizji, a także wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy kredytu.

Prezes Urzędu ustalił, że zgodnie § 8 OWUK, który udostępniany jest konsumentowi wraz z wnioskiem kredytowym, kredytobiorca ma prawo do odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od daty otrzymania z Banku potwierdzenia zawarcia umowy. Termin przedmiotowy jest zachowany, jeżeli w tym czasie kredytobiorca złoży Bankowi oświadczenie o odstąpieniu od umowy lub wyśle je listem poleconym na adres Banku wskazany w umowie. Treść § 6 ust. 2 umowy o współpracę wskazuje ponadto, że odstąpienie od umowy kredytu nie oznacza możliwości odstąpienia od umowy kupna-sprzedaży towaru lub usługi. Z chwilą odstąpienia od umowy kredytu na konsumentcie ciąży obowiązek zwrotu równowartości otrzymanego od Banku kredytu. Sprzedawca nie ponosi odpowiedzialności za szkody Banku powstałe w wyniku niespłacenia zaciągniętego kredytu przez klientów Sprzedawcy, pod warunkiem spełnienia wymogów określonych umową o współpracę.

W oparciu o wyżej opisane zasady będące przedmiotem regulacji umownej, odstąpienie przez konsumenta od umowy kredytowej wiąże się w każdym przypadku z obowiązkiem zwrotu przez konsumenta świadczenia przekazanego na rachunek Sprzedawcy. Dotyczy to także sytuacji, w której umowa sprzedaży nie dochodzi do skutku bądź jest rozwiązana. Konsument nie posiada zatem towaru bądź usługi będącej przedmiotem umowy, pomimo tego jest zobowiązany do zwrotu sumy kredytu, która jest w posiadaniu Sprzedawcy.

Powyższa praktyka stała się przedmiotem skarg, z jakimi konsumenci występowali do rzeczników konsumentów. Jako przykład w niniejszym postępowaniu wskazane zostały dwa indywidualne przypadki, w których Bank wraz z potwierdzeniem przyjęcia oświadczenia konsumenta o odstąpieniu od umowy kredytowej żąda zwrotu wypłaconego na rzecz Sprzedawcy świadczenia od konsumenta bądź potwierdzenia upadku umowy sprzedaży jako czynności warunkującej zwolnienie konsumenta od obowiązku zwrotu świadczenia pozostającego w posiadaniu Sprzedawcy.

Prezes Urzędu ustalił ponadto, że notatka prasowa (karta nr 54) informująca o postępowaniu prowadzonym przez Prezesa Urzędu (Delegatura w Katowicach) w sprawie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów dotyczyła Monell

Computer Systems sp. z o.o., której następcą prawnym jest spółka KOMPUTERY. Aktualnie w sprawie działalności spółki KOMPUTERY prowadzone jest postępowanie w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, które zostało z urzędu wszczęte przez Prezesa Urzędu (Delegatura w Katowicach) w dniu 21 października 2005 r. Zarzuty dotyczą m.in. stosowania reklamy wprowadzającej w błąd, naruszenia przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz przepisów ustawy o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej. Wskazane postępowanie prowadzone jest niezależnie od niniejszego i nie ma wpływu na niniejszą sprawę.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje.

Na podstawie dokonanych ustaleń faktycznych, Prezes Urzędu uznał, że w niniejszej sytuacji zachodzą przesłanki uzasadniające stwierdzenie bezprzedmiotowości postępowania administracyjnego, a w związku z tym konieczność wydania decyzji o umorzeniu postępowania zgodnie z art. 105 § 1 kpa, w związku z art. 80 ustawy. Okoliczność wskazująca na bezprzedmiotowość, jakim dotknięte jest niniejsze postępowanie, stanowi brak występowania po stronie Banku działania, na jakie w sentencji wniosku wskazał Powiatowy Rzecznik Konsumentów w Tychach.

Zgodnie z art. 105 § 1 kpa, gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe organ administracji wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Umorzenie postępowania na tej podstawie jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak jest podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości, mającej istotny wpływ na wynik sprawy. Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organami administracyjnymi. Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego oznacza, że brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego, a w związku z tym nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

Klasyczna postać bezprzedmiotowości postępowania ujawnia się wtedy, gdy przedmiot rozstrzygnięcia w sprawie nie istnieje. Niniejsze postępowanie wykazało, iż Bank nie podejmuje działania, zarzucanego we wniosku, tzn. uznaje odstąpienie od umowy kredytowej złożone we wskazanym w art. 11 ust. 1 ukk terminie 10 dni za skuteczne.

Wnioskodawca wniósł o rozstrzygnięcie czy skuteczność odstąpienia przez konsumenta od umowy kredytowej, w przypadku powiązania jej z umową kupna-sprzedaży, można uzależnić od obowiązku zwrotu przez konsumenta świadczenia wypłaconego na rzecz Sprzedawcy bądź przedstawienia dowodu skutecznego odstąpienia od umowy kupna-sprzedaży. Spółka wskazywała na bezprzedmiotowość niniejszego postępowania, gdyż w każdym z ww. przypadków Bank uznaje odstąpienie od umowy kredytu za skuteczne. Żądanie od konsumenta zwrotu przekazanej na rzecz Sprzedawcy kwoty kredytu lub potwierdzenia odstąpienia od umowy sprzedaży jest następstwem dokonania odstąpienia od umowy kredytowej i nie stanowi zarzutu w niniejszym postępowaniu.

Zarzutem ze strony Wnioskodawcy był brak uznania odstąpienia od umowy kredytu konsumenckiego za skuteczny poprzez domaganie się dokonania ww. czynności dodatkowych. Tymczasem stanowiące dowód w niniejszej sprawie pisma Banku kierowane do konsumentów (karty nr 29, 67) wyraźnie wskazują na uznanie przez przedsiębiorcę odstąpienia od umowy kredytu konsumenckiego za ważne dokonane. Konsekwencją przyjęcia za skuteczne odstąpienia od umowy kredytowej było dochodzenie przez Bank od konsumenta dodatkowych czynności, które to - w ocenie Rzecznika - należy uznać za bezprawne w świetle przepisów ustawy o kredycie konsumenckim. Przedmiotem postępowania nie powinna być zatem ocena skuteczności odstąpienia od umowy kredytu konsumenckiego, gdyż ta, jak wskazano powyżej, nie budzi wątpliwości, lecz ocena sposobu dokonania rozliczeń po upadku umowy kredytowej oraz wskazanie podmiotów do tego zobowiązanych. Z zebranego materiału dowodowego wynika, że Spółka nie stosuje tak sformułowanej przez wnioskodawcę praktyki. Nie mają miejsca działania Banku polegające na uniemożliwianiu odstępowania od umowy kredytu konsumenckiego (uznawania odstąpienia za nieskuteczne), a Rzecznik w toku postępowania nie odniósł się do podniesionego przez przedsiębiorcę zarzutu bezprzedmiotowości oraz nie przedstawił dowodów potwierdzających, wbrew twierdzeniom Spółki, stosowanie przez przedsiębiorcę zarzucanej praktyki.

W sytuacji, gdy w toku postępowania prowadzonego przed Prezesem Urzędu nie ustalono, iż określone działanie w ogóle ma miejsce, organ administracji nie może wydać decyzji przewidzianej w art. 23c – f ustawy. Ustalony stan faktyczny, wskazując na brak sprawy administracyjnej mogącej być przedmiotem postępowania, stanowił przeciwwskazanie prawne do jego prowadzenia, a w konsekwencji, uniemożliwił wydanie decyzji rozstrzygającej co do istoty.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu orzeka jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji stronom przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu.

z up. Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

p.o. Zastępcy Dyrektora

Departamentu Polityki Konsumenckiej

Izabela Szewczyk

Otrzymują:

1. *Miejski Rzecznik Konsumentów w Tychach*
Urząd Miasta Tychy
Al. Niepodległości 49
43-100 Tychy
2. *HSBC Bank Polska S.A.*
Pl. Piłsudskiego 2
00-073 Warszawa
3. a/a

